

provinsje fryslân
provincie fryslân

Yn 'e provinsje Fryslân

Jieroersjoch kommissaris fan de Kening

Jieroersjoch 2023

Inhoud

Voorwoord	3		
1 Rijkstaken en Provincietaken	4	9 Ontmoeten en verbinden	23
2 Burgemeesterszaken	7	UITGELICHT	
Ambtsbezoeken	9	Huldiging vinder eerste kievitsei 13 maart	25
Ombudsfunctie	9	HERDENKINGEN 4 mei en Indië herdenking 4 mei	27
3 Koninklijke onderscheidingen	10	Koninklijk bezoek 9 en 10 april	28
4 Provinciale Regietafel Immigratie en Integratie	13	Statenjacht 4 augustus	31
5 Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten	15	Stilstaan bij corona 29 september	32
6 Het Fries	17	Cultuurfonds 11 november	33
7 Odermijning	19	Bezoek BES-Eilanden 12 t/m 19 november	34
8 Het Waddengebied	21	Rede fan Fryslân 28 november	35
		10 In de media	36
		Nevenfuncties	38
		Informatie & social media	39

Voorwoord

2023 was een bijzonder jaar vol bijzondere gebeurtenissen. In maart gingen we naar de stembus voor de verkiezingen van Provinciale Staten en kregen we een nieuw provinciebestuur. Er was sprake van een flinke verschuivingen in het Friese politieke landschap. Na de val van het kabinet gingen we in november opnieuw naar de stembus, nu voor de Tweede Kamerverkiezingen.

Beide hebben uitwerkingen voor het reilen en zeilen van onze mooie provincie. Denk aan de opgaven op het gebied van landbouw, stikstof, energie, klimaat, natuur, taal en cultuur, de opvang van vluchtelingen, en ondermijning. Vraagstukken waarbij de Friese overheden samenwerken in het belang van onze mooie provincie.

Dit jaarverslag geeft een inkijkje in mijn werkzaamheden van het afgelopen jaar. Een jaar vol mooie en betekenisvolle ontmoetingen met inwoners, bestuurders, ondernemers en verenigingen. Ook kijk ik met bijzonder veel plezier terug op het tweedaags werkbezoek dat de Koning en de Koningin brachten aan onze Waddeneilanden. Dit bezoek werd gedragen door betrokken inwoners van deze vitale gemeenschappen. Daarmee staat dit bezoek voor mij symbool voor het afgelopen jaar.

Want, hoe houden we onze provincie mooi en leefbaar, hoe kleuren we onze toekomst in, economisch en maatschappelijk. Hoe geven we onze jeugd toekomst en houden we voorzieningen als zorg en onderwijs op peil. De maatschappij zijn wij, met elkaar, voor elkaar, voor Fryslân, de provincie die ons bindt.

Het vervult mij met buitengewone dankbaarheid en trots om als commissaris van de Koning een steentje te mogen bijdragen aan onze samenleving.

Ik wens u veel leesplezier!

Drs. A.A.M. Brok, commissaris van de Koning in de provincie Fryslân

1 | Rijkstaken en Provincietaken

“Wat docht in kommissaris fan de Kening eins?” die vraag werd mij het afgelopen jaar onder andere gesteld door Jimte Kuipers (8) boerenzoon uit Easterwierrum toen hij met zijn schoolklas op uitnodiging bezoek was op het provinciehuis. >

Goeie Brok.

Ik bin Jimte Schaaustra
 7 jier út Easterwierrum
 Tinke ja dot ik
 noch BOER wurde kin?
 Graach lit ik jo
 ús Pleats ris sjen.

Kabinet-Commissaris van
 de Koning in Fryslân
 Ingek. 15 JULI 2022
 Doc. nr.

Jimte wil later dolgraag zijn vader opvolgen op de boerderij maar maakt zich zorgen of er nog wel toekomst is voor boeren in Fryslân, want, immers, stikstof. Hij stuurde mij vorig jaar per brief een noodkreet. *“Bêste Brok, kin ik noch wol boer wurde? Graach lit ik jo ús pleats ris sjen. Groetnis, Jimte.”*

In de zomer van 2022 ging ik op bezoek op de boerderij van Jimte en zusjes. Mijn boodschap: natuurlijk is er in Fryslân ruimte om boer te worden en boer te zijn. Nu was hij met zijn hele klas op uitnodiging op het provinciehuis. Twintig kinderen in de bankjes van de statige Statenzaal.

“Kin ik noch wel boer wurde?”

Het bezoek Jimtes klas was een van de leuke momenten van het afgelopen jaar. Fryslân is een geweldige veelzijdige provincie met een eigen taal en karakter en in oppervlak de grootste van ons land. Er wonen 660.000 mensen. Verbinding houden met 18 gemeenten, 11 steden en ruim 400 dorpen zie ik als mijn belangrijkste taak.

Naast mijn taken hebben de Friese taal en cultuur, landbouw en het Waddengebied mijn speciale aandacht.

Als Rijksorgaan adviseer ik onder meer bij benoeming en ontslag dan burgemeesters, leg ambtsbezoeken af aan gemeenten, onderhoudt contacten met rijksfunctionarissen in de provincie en adviseer ik de Koning over Koninklijke onderscheidingen en predicaten. Uit hoofde van mijn functie ben ik bijvoorbeeld ook voorzitter van de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie en voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied en voorzitter van het Cultuurfonds Fryslân.

Een Commissaris is ook voorzitter van Provinciale Staten, het Friese parlement, en voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie. In gedeputeerde staten ben ik verantwoordelijk voor de portefeuilles interbestuurlijk toezicht, communicatie, lobby, kwaliteit van het openbaar bestuur en ondermijning. Daarnaast hebben de Friese taal en cultuur, landbouw en het Waddengebied mijn speciale aandacht.

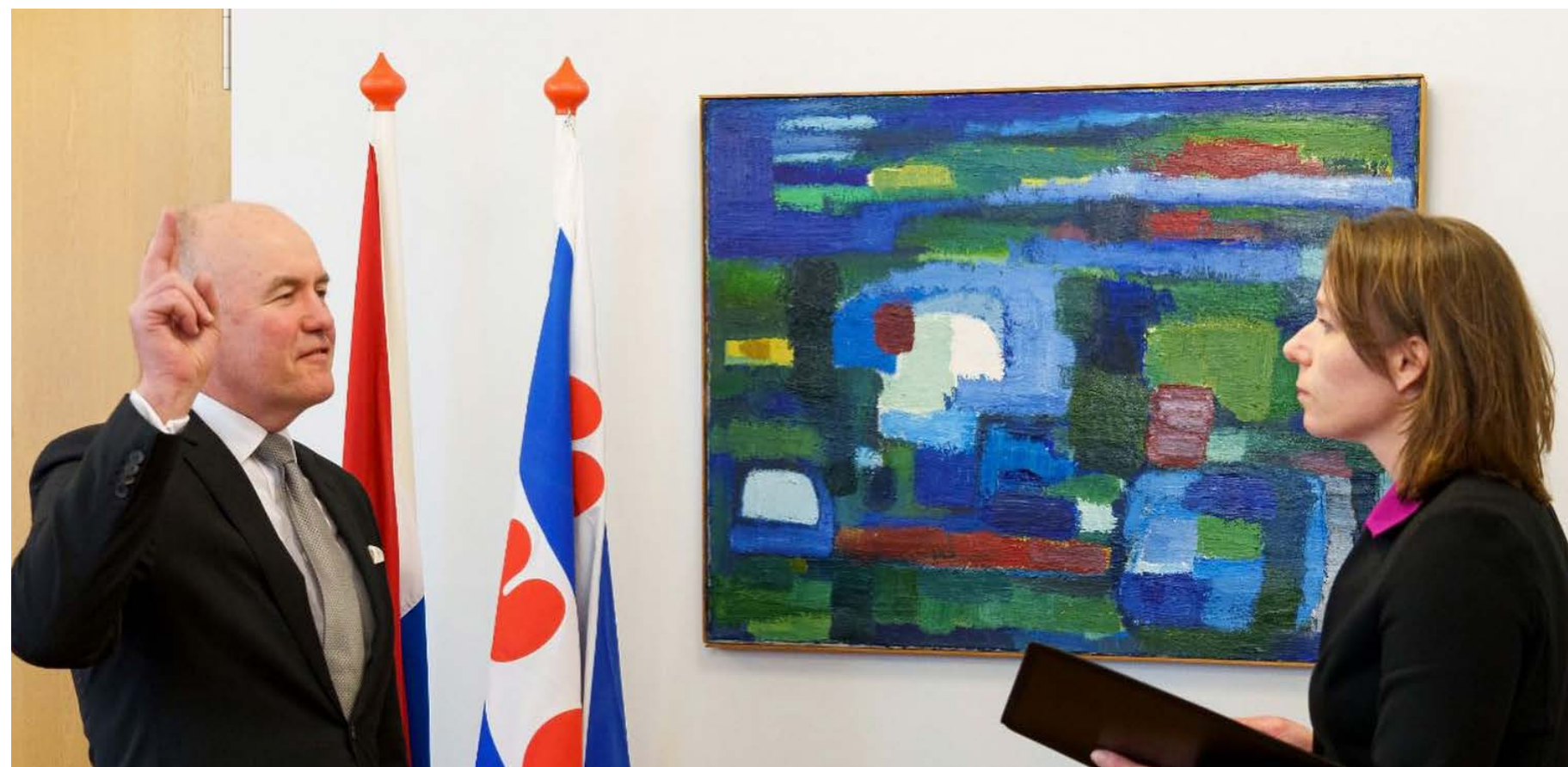

Mijn streven is om als commissaris boven partijen te staan en tussen de mensen. Op politiek, bestuurlijk en maatschappelijk gebied speel ik een verbindende rol. Ben graag in contact met mensen, bedrijven en organisaties om op de hoogte te blijven van wat er in Fryslân speelt via werkbezoeken, publieke optredens, het bijwonen van sportwedstijden, evenementen en bijeenkomsten. Vaak op uitnodiging, maar zelf neem ik ook geregeld het initiatief tot een werkbezoek of nodig ik mensen uit voor een kop koffie of een gesprek op het provinciehuis.

**Op politiek, bestuurlijk en maatschappelijk gebied
speel ik een verbindende rol.**

**Ben graag in contact met mensen,
bedrijven en organisaties**

Contact is er ook door het schrijven van felicitatiebrieven aan jubilarissen en mensen die een bijzondere prestatie hebben geleverd. Regelmatig ontvang ik op het provinciehuis gasten zoals landelijke en regionale politici, ministers, staatssecretarissen, ambassadeurs en honorair consuls en journalisten.

MEER INFORMATIE

Ambtinstructie en provinciewet

De taken van de commissaris van de Koning zijn omschreven in de Provinciewet en de Ambtsinstructie.

Kijk voor meer informatie op:

[De Provinciewet](#)

[De Ambtsinstructie commissaris van de Koning](#)

Regelmatig ontvang ik
gasten zoals
landelijke en regionale politici,
ministers,
staatssecretarissen,
ambassadeurs en honorair consuls
en journalisten.

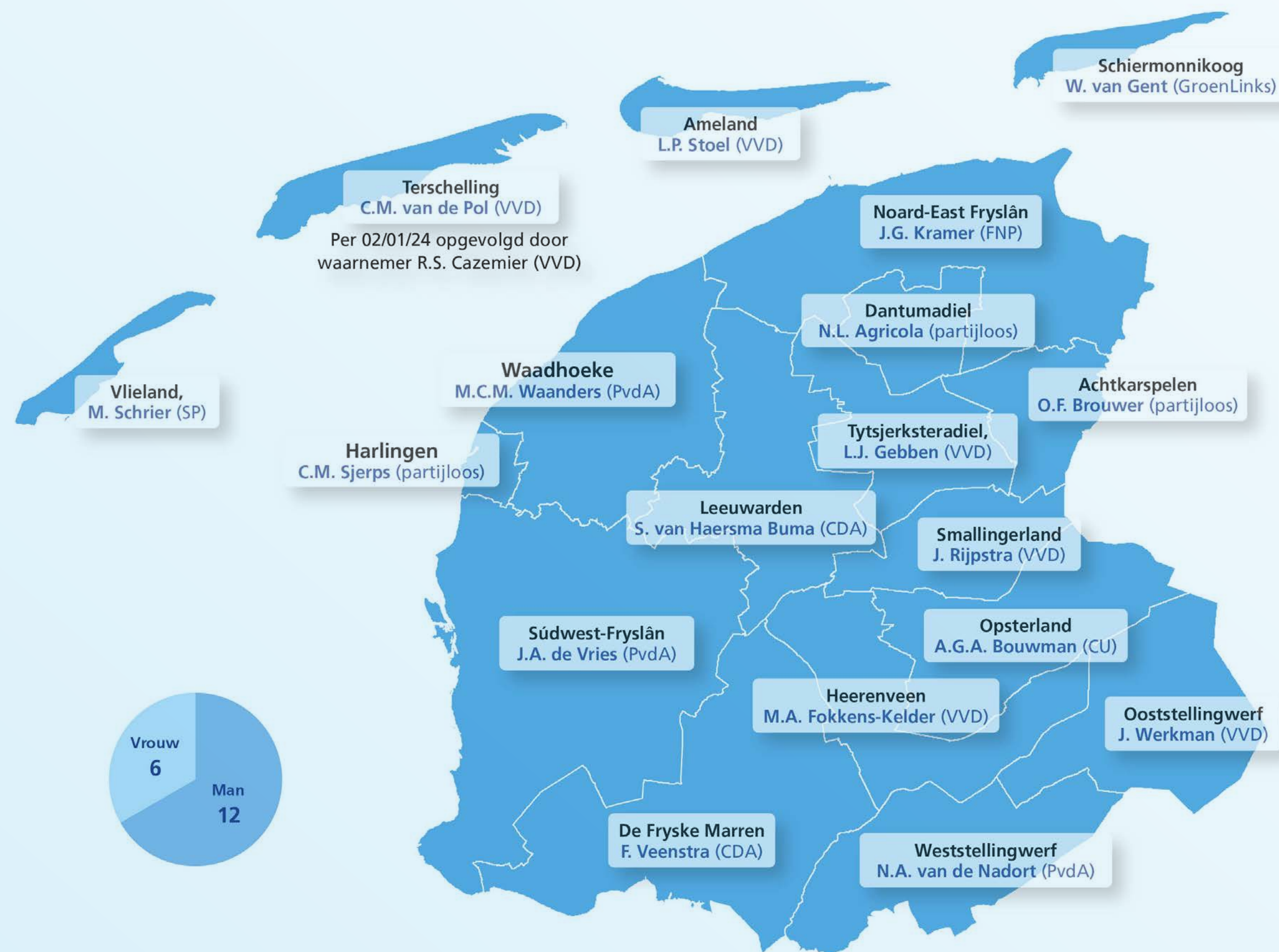

2 | Burgemeesterszaken

Ook in 2023 zijn er weer diverse wisselingen geweest in het burgemeesterskorps. Het afgelopen jaar verwelkomden Fryslân drie nieuwe burgemeesters, waren er drie herbenoemingen en werd één waarnemer beëdigd. Afscheid was er van drie burgemeesters, waaronder van de langstzittende burgemeester van Fryslân Tjeerd van der Zwan van de gemeente Heerenveen. >

VERDELING BURGEMEESTERSPOSTEN

Per 31 december 2023

Meer weten over benoemingsprocedures, kijk op:
fryslan.frl/burgemeestersaangelegenheden

Van der Zwan was 12 jaar burgemeester van Heerenveen en daarvoor vier jaar van Achtkarspelen. Hij kan met recht de nestor van de Friese burgemeesters genoemd worden. Van der Zwan werd op 2 oktober opgevolgd door voormalig-gedeputeerde Avine Fokkens-Kelder.

Benoemingen (met ingang van)

- Dhr. J. Werkman, gemeente Ooststellingwerf | 17-04-2023
- Dhr. A.G.A. Bouwman, gemeente Opsterland | 25-09-2023
- Mevr. mr. M.A. Fokkens-Kelder, gemeente Heerenveen | 02-10-2023

Herbenoemingen

- Dhr. drs. L.J. Gebben, gemeente Tytsjerksteradiel | 28-02-2023
- Mevr. W. van Gent, gemeente Schiermonnikoog | 26-09-2023
- Dhr. N.L. Agricola, gemeente Dantumadiel | 01-12-2023
- **Waarnemer:** Dhr. mr. R.S. Cazemier, gemeente Terschelling | 2-1-2024

Afscheid

- Mevr. S.E. Korthuis, gemeente Ooststellingwerf (waarnemer)
- Dhr. L. Roolvink, gemeente Opsterland (waarnemer)
- Dhr. T.J. van der Zwan, gemeente Heerenveen

AMBTSBEZOEKEN

Ambtsbezoeken zijn officiële bezoeken die ik als Rijksorgaan breng aan gemeenten. Zo'n bezoek bestaat uit een aantal vaste onderdelen. Er vinden afzonderlijke gesprekken plaats met de burgemeester, het college van burgemeester en wethouders en een delegatie, meestal de fractievoorzitters, uit de gemeenteraad.

De gesprekken gaan over de financiële positie van een gemeente, bestuurskracht, gemeentelijke samenwerking, integriteitsbeleid en openbare orde en veiligheid. Een vast onderdeel is een bezoek aan een bedrijf, instelling of organisatie.

Indien nodig kan ik bevindingen in een zogeheten ambtsbericht rapporteren aan de minister van Binnenlandse Zaken.

In 2023 zijn aan vijf gemeenten een ambtsbezoek gebracht:

- Vlieland | 2 juni
- Terschelling | 14 juli
- Smallingerland | 16 oktober
- Noardeast-Fryslân | 30 november
- Ooststellingwerf | 15 december

Door bemiddeling, advisering of doorverwijzing naar instanties kan ik toch een bijdrage leveren het oplossen van conflicten van particuliere personen.

OMBUDSFUNCTIE

De Commissaris van de Koning heeft ook een formele rol bij bemiddeling van bestuurlijke problemen tussen overheden of bij problemen van inwoners met overheden. Het komt geregeld voor dat particuliere personen vragen om hulp. Door bemiddeling, advisering of doorverwijzing naar instanties kan ik toch een bijdrage leveren het oplossen van conflicten. Het afgelopen jaar ontving ik 33 hulpvragen.

3 | Koninklijke onderscheidingen

In 2023 zijn in Fryslân in totaal 132 Koninklijke onderscheidingen uitgereikt. De meeste tijdens de traditionele lintjesregen op 26 april. 80 personen kregen op deze dag een lintje opgespeld en 42 personen, bij bijzondere gelegenheid, bijvoorbeeld bij een jubileumviering. Verreweg de meeste gedecoreerden zijn benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Het gaat in alle gevallen om personen die zich op bijzondere wijze verdienstelijk hebben gemaakt voor de Fryske mienskip.

Lintjes

- Lid in de Orde van Oranje-Nassau | 103
- Ridder in de Orde van Oranje-Nassau | 17
- Officier in de Orde van Oranje-Nassau | 2

Hofleverancier

In Fryslân is het afgelopen jaar aan twee bedrijven het predicaat Hofleverancier verleend. De onderneming, en ook de directie, moet te goeder naam en faam bekend staan en van onbesproken gedrag zijn. Een onderneming moet ten minste honderd jaar bestaan en het Predicaat wordt slechts ter gelegenheid van een bijzonder jubileum (100- of 125-jarig bestaan en verder bij een veelvoud van 25 jaar) verleend.

- **Van der Gang herenkleding**, Dokkum 12 april
- **Bouwbedrijf Lont**, Sint Annaparochie 12 oktober

Predicaat Koninklijk

Twee bedrijven kregen de titel Koninklijk. De bedrijfsvoering dient onberispelijk te zijn. De onderneming, en ook de bestuursleden en commissarissen, moeten te goeder naam en faam bekend staan en van onbesproken gedrag zijn. Een onderneming moet honderd jaar bestaan en in die lange periode een goede reputatie hebben opgebouwd.

- **HZPC Holland**, Joure, 27 februari
- **It Frysk Boun om Utens**, Rijswijk, 16 september

De onderneming,
en ook de bestuursleden en commissarissen,
moeten te goeder naam en faam bekend staan
en van onbesproken gedrag zijn.

Koninklijke Erepennenning

Een Koninklijke Erepennenning is een onderscheiding voor verenigingen en instellingen die tenminste 50 jaar (of een volgend meervoud van 25 jaar) bestaan, te verlenen door Zijne Majesteit de Koning. In Fryslân kregen vier vereniging de erепенning uitgereikt.

- Voetbalvereniging Oldeboorn, Heerenveen, 30 maart
- Vereniging van Volksvermaken Ysbrechtum, 25 augustus
- Harmonie, Weidum, 25 september
- Christelike Muziekveriening Excelsior, Burgwerd, 22 mei

Commissarispenning

De Commissarispenning is een provinciale onderscheiding die de Commissaris van de Koningin bij hoge uitzondering zelf toekent. Criteria om in aanmerking te komen zijn een jarenlange, met hart en ziel getoonde betrokkenheid bij de provincie en een persoonlijke band met de CdK en het ambt. De CdK reikt de penning uit op een openbare bijeenkomst. Het is aan de commissaris om te bepalen hoe vaak en aan wie hij de penning toekent.

- Op 29 november ontving **Hans Boekhoven** de penning. Boekhoven is oud-burgemeester en na zijn pensionering maatschappelijk actief, waaronder als voorzitter van de Molenstichting Súdwest Fryslân. Boekhoven ontving de blijk van waardering voor zijn jarenlange inzet voor het behoud van divers cultureel historisch erfgoed.
- Op 25 mei reikte ik de penning uit aan **Ruud de Jong** bij zijn afscheid als directeur-secretaris (2020 – 2023) van het Omgevingsberaad Waddengebied, waar ik voorzitter van ben. De Jong is 40 jaar werkzaam geweest bij de provincie.

Ik reikte de commissarispenning tijdens mijn periode één keer eerder uit, in 2019, aan de boeiercommissie van de Koninklijke Zeilvereniging Oostergoo. Dat was ter gelegenheid van bij de viering van de 65ste verjaardag van de overdracht van het Statenjacht Friso door de boeiercommissie aan het provinciebestuur. Koninklijke Zeilvereniging Oostergoo werd opgericht in 1848 en is daarmee de oudste zeilvereniging van ons land.

MEER INFORMATIE

Meer weten over Koninklijke onderscheidingen of hoe u iemand kunt voordragen? Kijk voor meer informatie op: [lintjes.nl/](https://www.lintjes.nl/)

4 | Provinciale Regietafel Immigratie en Integratie

De opvang en huisvesting van vluchtelingen is een actueel vraagstuk. Door diverse crisissen op de wereld stijgt het aantal mensen dat een veilig heenkomen zoekt in Nederland. Ook Friese gemeenten nemen hun verantwoordelijkheid om asielzoekers op te vangen en te huisvesten. Het is hartverwarmend om te zien hoe particulieren zich vrijwillig inzetten op opvanglocaties of ontfermen over mensen die op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en onderdrukking. >

Als commissaris heb ik vanuit mijn Rijkstaak een rol als voorzitter van de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie, de PRT. In dit overleg wordt de opvang en huisvesting gecoördineerd. Aan dit overleg nemen deel de burgemeesters van alle gemeenten, het ministerie van Justitie en Veiligheid, het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) en de gedeputeerde Wonen, deze laatste vanwege de provinciale betrokkenheid bij de huisvesting van statushouders. Inzet van de Regietafel is om de regionale samenwerking te bevorderen en het landelijk beleid uit te voeren. De Regietafel is in 2023 vier keer bijeen geweest.

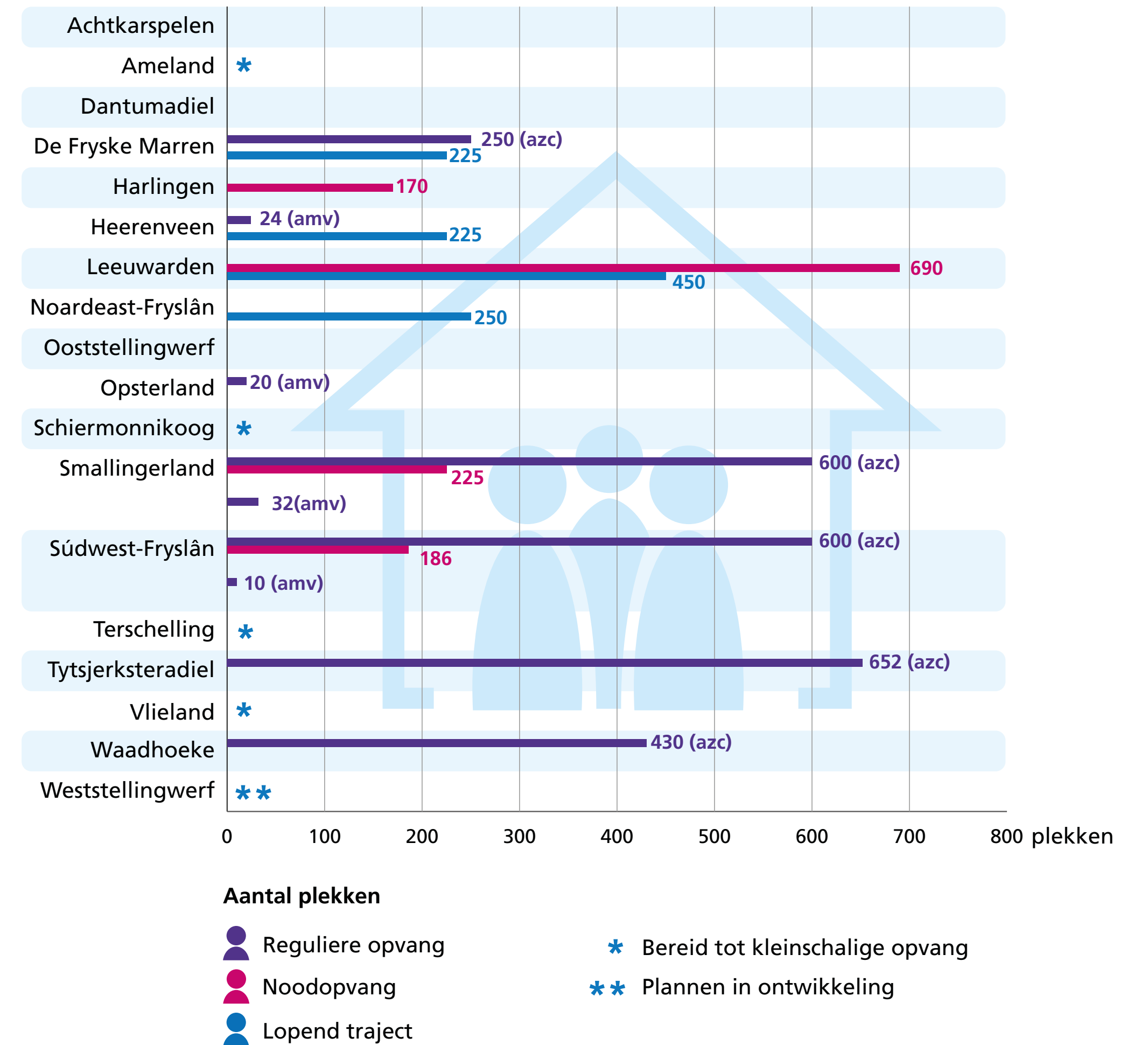
Alle 18 Friese gemeenten zijn in beginsel bereid om een bijdrage te leveren aan de opvang en huisvesting van vluchtelingen en statushouders. Het regelen van opvang en huisvesting is niet eenvoudig. Niet elke locatie is geschikt. Omgevingsfactoren, zoals de toegang en nabijheid tot voorzieningen als onderwijs en zorg zijn bijvoorbeeld van grote invloed op de realisatie. De Waddeneilanden zijn vanwege hun geïsoleerde ligging en kleine gemeenschappen bereid om kleinschalige opvang te realiseren, maar dat heeft weer financiële en praktische haken en ogen voor het COA, het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers.

Niet elke locatie is geschikt.

Omgevingsfactoren, zoals de toegang en nabijheid tot voorzieningen als onderwijs en zorg zijn bijvoorbeeld van grote invloed op de realisatie

Aantal opvangplekken per gemeente

Stand van zaken 31 december 2023

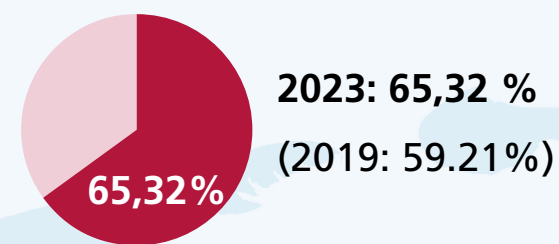

5 | Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten

Ook in 2023 zijn er weer diverse wisselingen geweest in het burgemeesterskorps. Het afgelopen jaar verwelkomden Fryslân drie nieuwe burgemeesters, waren er drie herbenoemingen en werd één waarnemer beëdigd. Op de verkiezingsdag maakten dijkgraaf Kroon en ik een rondgang langs alle 18 gemeenten om de stemming te peilen en te praten met kiezers, vrijwilligers op de stemburo's en burgemeesters. >

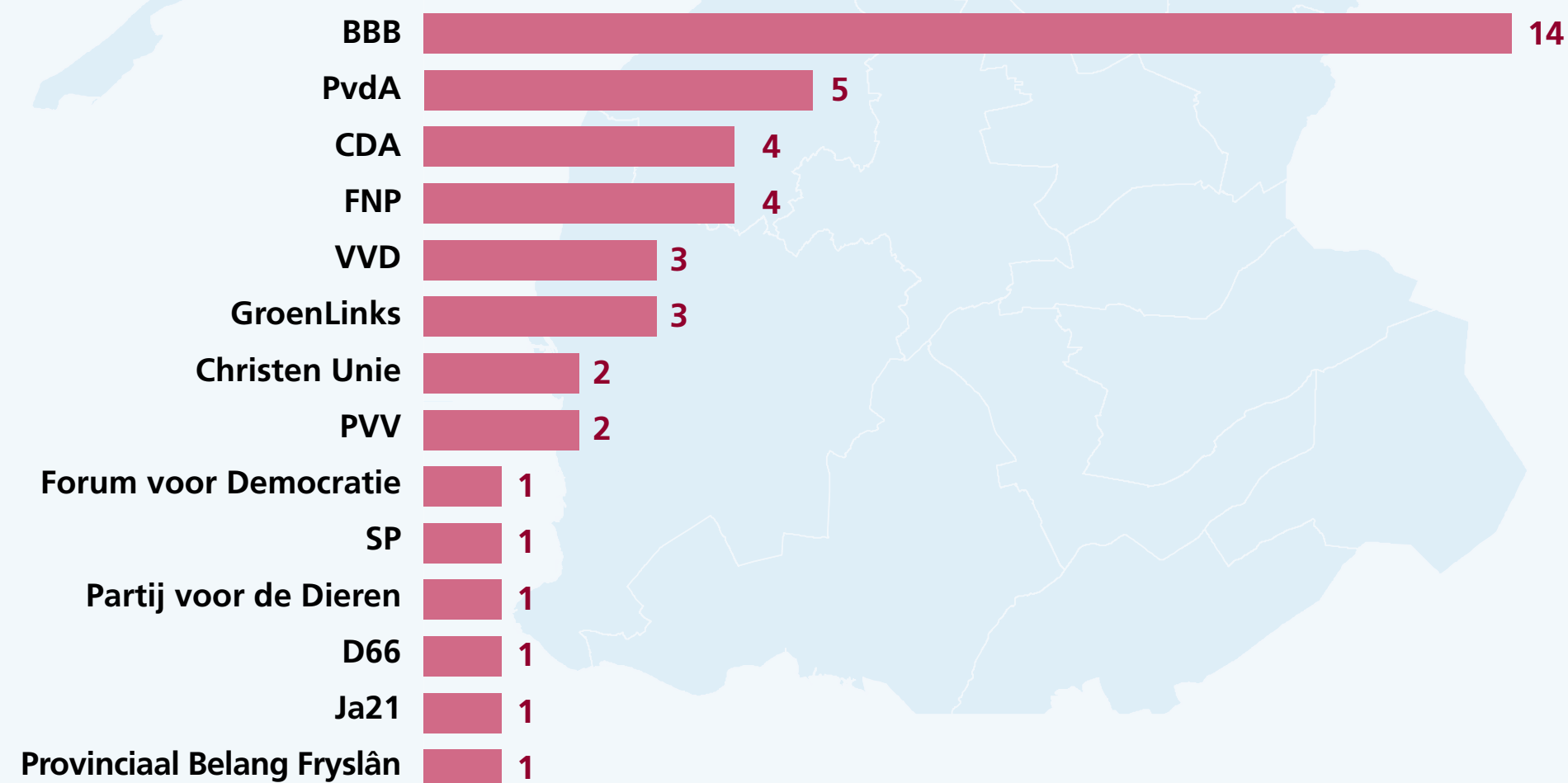

Opkomstpercentage verkiezingen 2023:

Samenstelling nieuwe Provinciale Staten:

Totaal aantal zetels: 43 | Aantal fracties: 14

Met een gemiddelde leeftijd van 37,5 jaar is dit het jongste college van ons land

Nieuw college van Gedeputeerde Staten

Een nieuw parlement betekent ook een nieuw college van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie. Het college bestaat uit vijf personen. Met een gemiddelde leeftijd van 37,5 jaar is het jongste college van ons land.

nieuw college

vlnr: Matthijs de Vries, Friso Douwstra, Eke Folkerts, Arno Brok, Femke Wiersma, Sijbe Knol, secretaris-directeur Jelmer Algra.

afcheidnemende gedeputeerden:

vlnr. Sietske Poepjes, Klaas Fokkinga, Avine Fokkens-Kelder, Douwe Hoogland

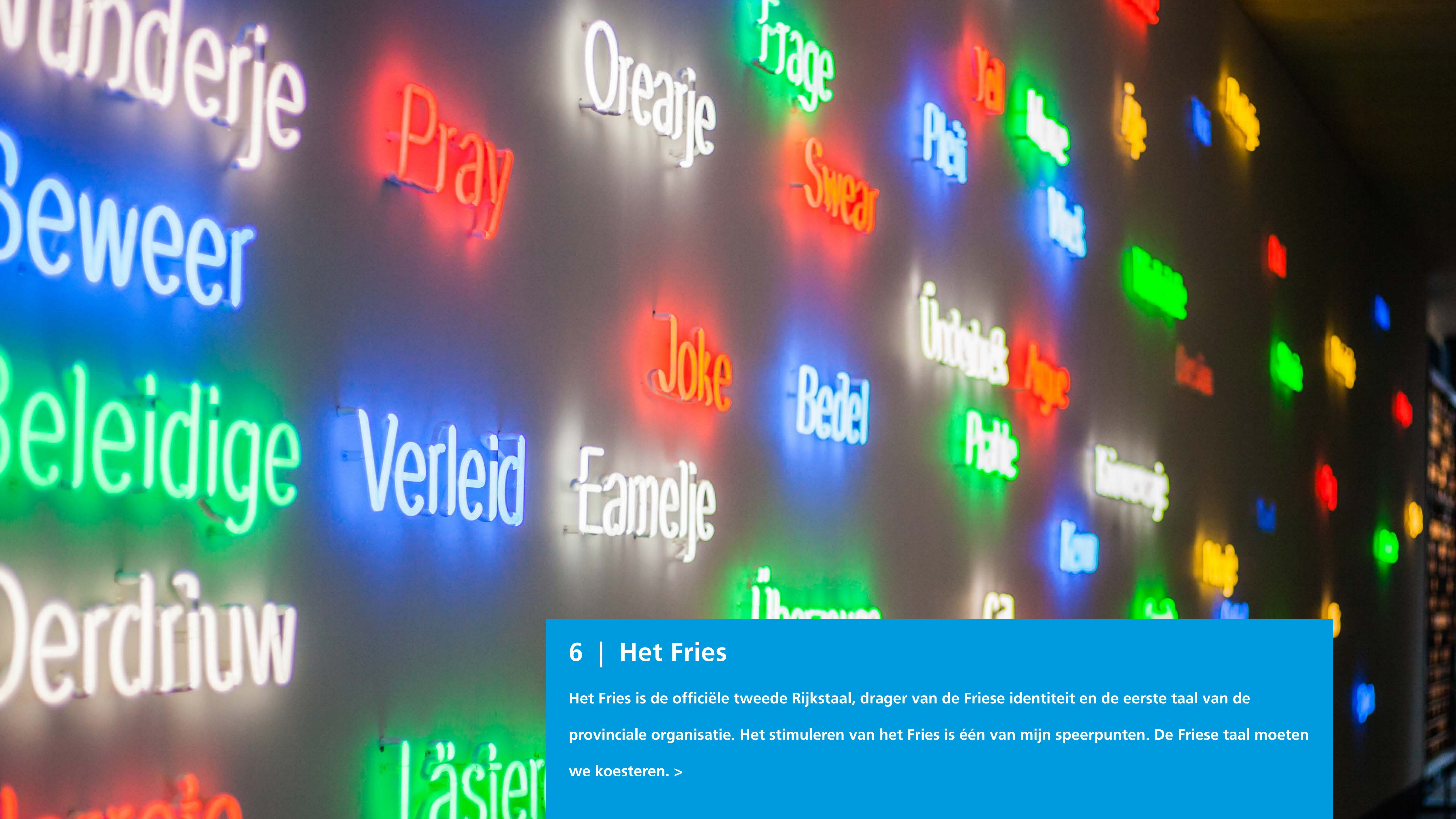
MEER INFORMATIE

Meer weten over provinciale Staten, in contact komen met Statenleden of bijeenkomst bijwonen? [Kijk op: www.fryslan.frl/ps](http://www.fryslan.frl/ps)

Meer informatie over Gedeputeerde Staten, portefeuilleverdeling en besluiten is te vinden op: www.fryslan.frl/besluiten-gedeputeerde-staten

De besluiten van GS worden elke dinsdagmiddag na afloop van de Gedeputeerde Statenvergadering bekendgemaakt in een persconferentie. Deze is via een live stream rechtstreeks te volgen en terug te kijken via: www.fryslan.frl/persgesprek

6 | Het Fries

Het Fries is de officiële tweede Rijkstaal, drager van de Friese identiteit en de eerste taal van de provinciale organisatie. Het stimuleren van het Fries is één van mijn speerpunten. De Friese taal moeten we koesteren. >

Het Fries is de moedertaal van meer dan de helft van alle inwoners en wordt in het dagelijks leven volop gebruikt. In de supermarkt, op school, bij de dokter, in de winkel, op sportvelden; overal kom je het Fries tegen. Het is de taal van thuis, de taal van het gevoel, de taal van het hart.

We moeten zuinig zijn op onze taal.

Het moet gewoon zijn om een eigen taal te spreken,
waar en wanneer dan ook.

Op 12 oktober man ik deel aan een Rondetafelgesprek in Den Haag over de nieuwe Bestuursafpraak Taal en Cultuur. Hierin leggen Rijk en provincie samen afspraken vast over het Fries. Het gaat dan om de positie van de taal in het onderwijs, het bestuurlijk verkeer en de rechtspraak. Gedeputeerde Folkerts is trekker van dit BFTC.

Aan het Rondetafelgesprek werd deelgenomen door politici, ambtenaren en vertegenwoordigers van Friese organisaties, zoals De Fryske Akademy, Tresoar, het adviesorgaan Dingtiid en Omrop Fryslân. Ze gingen met elkaar in gesprek over de versterking van de positie van de taal.

De Friese taal vraagt permanent aandacht. Het moet gewoon zijn om een eigen taal te spreken, waar en wanneer dan ook. In Europa zijn ruim 60 regio's waar sprake is van een minderheidstaal. Fryslân staat in verbinding met deze gebieden.

Het stimuleren van het Fries
is één van mijn speerpunten.
De Friese taal moeten we koesteren.

MEER INFORMATIE

Meer informatie over het Bestuursakkoord Friese taal en Cultuur vindt u hier:

www.fryslan.frl/bestjoersofspraak-fryske-taal-en-kultuer

Lit ús in hûs fan leafde bouwe
mei muorren fan begryp
en in dak fan fertrouwen
en in hiem om te sintsjen
en keamers,
keamers
om yn te ferdwinen
elkoarren te sykjen
elkoarren te finen.

Tsjits Peanstra
winte rjocht fr

7 | Ondernijning

Ondernijning staat hoog op de provinciale agenda en is onderdeel van mijn portefeuille. Het afgelopen jaar zijn er weer stappen gemaakt in de aanpak van deze vorm van criminaliteit waarbij onder en bovenwereld vermengd raken. Provincie, gemeenten, Wetterskip en andere organisaties trekken in Fryslân samen op om het verschijnsel de kop in te drukken. Dit is noodzaak. >

Ondernijning doet zich ook voor in Fryslân. Daarin mogen we niet naïef zijn. Op 10 november in het gebouw van RUG Campus Fryslân de vierde ondernijnings-conferentie georganiseerd. Deze jaarlijkse conferentie is een initiatief van de provincie en de Friese gemeenten, verenigd in de VFG, de Vereniging van Friese gemeenten. Dit jaar voor het eerst ook in samenwerking met het bedrijfsleven, via het Platform Veilig Ondernemen Noord-Nederland.

Samen met de voorzitter van de Feriening Fryske Gemeenten burgemeester Veenstra was ik gastheer. Het uitwisselen van expertise en delen van ervaringen stond voorop. Aanwezig waren Friese bestuurders, landelijke experts, ondernemers en studenten.

De conferentie was groter en breder van opzet dan de vorige edities met onder andere workshops en tal van deskundige sprekers. De belangstelling was groot. De doelgroep werd verbreed door studenten en ondernemers uit te nodigen. Ook in 2024 staat weer een ondernijningsconferentie op de planning.

Ondernijning wordt vaak omschreven als een veelkoppig monster. Het Friese platteland biedt kansen voor criminelen. Denk aan drugs-laboratoria in leegstaande boerderijen, illegale activiteiten in zeehavens en vakantieparken en het witwassen van crimineel verkregen geld via onroerend goed transacties. Ook via het aanvragen van vergunningen en via het intimideren en bedreigen van ambtenaren en bestuurders proberen criminelen misbruik te maken van onze maatschappij. Daardoor wordt onze rechtstaat en daarmee de geloofwaardigheid van de overheid aangetast.

**Het Friese platteland biedt kansen voor criminelen.
Denk aan drugs-laboratoria in leegstaande boerderijen, illegale
activiteiten in zeehavens en vakantieparken.**

**De samenwerking tussen de Friese overheden is geïntensiveerd.
Zo moet het waterbed-effect worden voorkomen,
dat criminelen van de ene gemeente naar de andere hoppen.**

De bewustwording en de strijdbaarheid bij de Friese overheden neemt toe. De provinciale organisatie heeft het afgelopen jaar ingezet op het weerbaarder maken van de eigen organisaties tegen invloed van criminelen en de uitvoering van de Wet BIBOB, de wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur. Deze wet geeft overheidsinstanties de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen met wie zij zakendoen, te screenen. Zo kan misbruik van vergunningen en subsidies worden voorkomen.

Verder is geïnvesteerd in het vergroten van de bewustwording binnen de eigen organisatie. Voor de medewerkers van Provinciale Waterstaat werd een bewustwordingsdag georganiseerd waardoor ze beter in staat zijn verdachte situaties te signaleren in het buitengebied. Onze mensen van Provinciale Waterstaat zijn iedere dag op de weg en op het water en ze zijn daarmee onze oren en ogen op het platteland.

Daarnaast is de samenwerking tussen de Friese overheden geïntensiveerd. Burgemeester Brouwer van Achtkarspelen en Waanders van Waadhoeke zijn de bestuurlijke aanjagers van De Friese Norm, waarbij Friese overheden ondernijningsbeleid op elkaar afstemmen. Zo moet het waterbed-effect worden voorkomen, dat criminelen van de ene gemeente naar de andere hoppen.

Het ministerie van Binnenlandse Zaken steunde de provinciale aanpak van ondernijning in 2022 met 400.000 euro. In 2023 werd een bedrag van 75.000 euro toegezegd.

Gezamenlijke inspanningen zijn noodzaak en worden het komende jaar onverminderd doorgezet. Bestrijding van ondernijning is een opdracht voor alle overheden in samenwerking met partijen als politie, justitie, douane, de belastingdienst, defensie, verschillende ministeries en het Riec, het regionale het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum.

8 | Het Waddengebied

De Waddenzee is het grootste aaneengesloten natuurgebied van West-Europa en het grootste getijdengebied ter wereld. Het is van groot belang om dit unieke en kwetsbare UNESCO-Werelderfgoed gebied goed te beschermen. Tegelijkertijd wordt er in het gebied gewoond, gewerkt, gerecreëerd. Het is zoeken naar een duurzame balans. >

In 2019 ben ik door de regering gevraagd voorzitter te worden van het Omgevingsberaad Waddengebied, een adviesorgaan als onderdeel van de nieuwe bestuurlijke structuur, om afstemming rondom beleid en beheer van het Waddengebied doeltreffender en minder complex te maken.

In het Omgevingsberaad ontmoeten overheden, maatschappelijke organisaties, sectoren en wetenschap elkaar. Het beraad geeft advies, agendeert thema's, draagt oplossingen aan, beïnvloedt beleidsvorming en brengt partijen in het gebied samen.

Ook het afgelopen jaar is het Omgevingsberaad weer enkele malen bij elkaar gekomen met als hoogtepunt op 26 juni de jaarlijkse 'Toogdag voor de Wadden', de dag die het Waddenfonds en het Omgevingsberaad Waddengebied elk jaar samen organiseren.

Het afgelopen jaar vond de conferentie plaats in Den Helder met als thema Energiek Waddengebied. Een dag vol presentaties, pitches, paneldiscussies en netwerken. Aanwezig waren ook de ministers Van der Wal van Natuur en Stikstof, Ha n bij het Waddengebied en hebben de wil om ingewikkelde problematiek samen met de regio op te pakken en tot een oplossing te brengen.

De Agenda voor het Waddengebied 2050, de gezamenlijke agenda van overheden en maatschappelijke partijen vormt de leidraad van de adviezen van het Omgevingsberaad.

Inzet is een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied:

- Veilig doordat tijdig geanticipeerd wordt op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging;
- Vitaal doordat wonen, werken, onderwijs en zorg mogelijk blijven, op de eilanden en langs de kust, en doordat economische sectoren excelleren in de context van Werelderfgoed Waddenzee;
- Veerkrachtig doordat robuuste natuur en het landschap van wereldklasse de effecten van klimaatverandering, duurzaam gebruik en nieuwe ontwikkelingen kunnen opvangen.

Het afgelopen jaar heeft mij eens te meer doen realiseren dat we samen op de goede weg zijn. Het geeft vertrouwen voor de toekomst. Een toekomst waarbij dat wat bindt centraal staat, in plaats van dat wat scheidt, in het belang van door ons allen zo geliefde en unieke UNESCO-Werelderfgoed.

MEER INFORMATIE

Meer informatie over het waddengebied van de AGENDA 20250 zie: www.waddenzee.nl

9 | Ontmoeten en verbinden

Een belangrijke taak is om in contact te staan met de inwoners van de provincie. In 2023 heb ik tientallen werkbezoeken gebracht aan bedrijven, organisaties en initiatieven, boeken in ontvangst genomen, voorwoorden geschreven, lezingen verzorgd en interviews gegeven. Op deze manier blijf ik op de hoogte van wat er in de provincie speelt en kan ik mijn verbindende rol vervullen.

Overzicht activiteiten

JANUARI

▲ KFPS Hengstenkeuring, Leeuwarden –

◀ Werkbezoek bedrijf –
Horses2Fly, Jistrum

Ontvangst ambassadeur –
Oostenrijk, provinciehuis

Bijeenkomst jongeren en politiek, –
provinciehuis

- 7 – Opening G-korfbal kampioenschap Noord Nederland, Leeuwarden
- 12 – Bijeenkomst Business Breakfast Club overhandigen cheque aan Ronald Mc Donaldhuis, Beetsterzwaag
- 14
- 17 – Werkbezoek aan Tresoar, Leeuwarden
– Nieuwjaarsontvangst Koning en Koningin
- 18
- 20 – Werkbezoek bij Adema Architecten, Dokkum
– Ontvangst delegatie European Free Alliance, provinciehuis
- 26

FEBRUARI

Bezoek aan carnaval, Sneek – 19

Werkbezoek aan basisschool Westermanschool, samen met
Onderwijsminister Wiersma, Joure – 20

Oudenrensoos –
Terkaple-Akmarijp-
Goingarijp, Terkaple – 23

– Ontvangst Permanente
vertegenwoordiger Nederland bij
Europese Unie ambassadeur
Robert de Groot, Harlingen – 24

▲ Werkbezoek aan Museum Dr888, – Drachten

▼ Opening kruiswegwandeling, – Sneek

Serviceclub Weststellingwerf, Wolvega –

MAART

- 7 – Ontmoeting met oud-statenleden Vereniging Oud Statenleden Fryslân, provinciehuis
- 8
- 9 – Ondertekening Samenwerkingsagenda met de gemeente Leeuwarden
- 10
- 13 – **ZIE UITGELICHT**
Huldiging vinder eerste kievitsei, provinciehuis
- Opening jongerendebat Perspectief, Christen Unie, Provinciehuis
- Uitreiking trofee Beste Statenlid aan Hetty Jansen (verkiezing is initiatief van het Friesch Dagblad)
- 15 – Provinciale Statenverkiezingen Waterschapsverkiezing, tour langs alle Friese gemeenten met dijkgraaf Kroon.

21

13 **UITGELICHT** Huldiging vinder eerste kievitsei, provinciehuis

Op 13 maart werd de vinder van het eerste kievitsei Anne Wind uit Peijum gehuldigd in de Statenzaal. Wind vond het eerste Ijpaai bij Scharsterbrug. Hij kreeg het vindersloon van 15 euro, een oorkonde en de zilveren kievit (de sulveren Ijip) uitgereikt in bijzijn van burgemeester Veenstra van de Fryske Marren en gedeputeerde Natuur Hoogland.

De uitreiking vindt altijd plaats in samenwerking met de Bond van Friese Vogelwachten, de BFWW. Bij de BFWW zijn 100 lokale vogelwachten aangesloten. Samen hebben zij meer dan 17.500 leden. In totaal zijn er voor de verschillende taken 3500 vrijwilligers actief.

Zij monitoren en beschermen allerlei soorten weidevogels. Qua aantal vrijwilligers, aantallen beschermde vogels en grootte van het areaal is de BFWW de grootste weidevogelbeschermingsorganisatie van het land.

Het aaisykjen is aan strenge regels onderworpen. Het is een van de tradities in onze provincie. Het zoeken is gekoppeld aan nazorg, waarbij tijdens het broedseizoen de nesten van de vogels worden beschermd door de vrijwilligers van de vogelwachten. De uitreiking van de Sulveren Ijip is ieder jaar weer een hoogtepunt voor mij.

Meer weten over het aaisykjen en de regels: friezevogelwachten.nl

APRIL

1

- Jubileumviering 50 jarig jubileum Feriening Bêd en Brochje, Poppenwier

3

In gesprek met omwonenden vliegbasis – Leeuwarden met staatssecretaris van Defensie Van der Maat, Marsum

4

- Algemene Ledenvergadering Vereniging Friese Gemeenten, Sneek

5

Viering 40 jaar Instrumentale Muzikale – Vorming basisonderwijs Opsterland, Gorredijk

6

- Bijwonen The Passion, Harlingen ▼

10

Feestelijke heropening – gerestaureerde Martinikerk (spreken), Sneek

23

Werkbezoek bij melkcontrole Nijland, – huldiging top productie koe, Nijland

24

– Presentatie nieuw schilderij Faeröerse schilder Mikines door museum Belvédere, Oranjewoud

25

Werkbezoek. Optreden van de Friese band Baldrs Draumar en Hamradun van de Faeroër eilanden, Nes (Noardeast-Fryslân)

30

– Galadiner Club Diplomatique Fryslân, Leeuwarden

31

– Ontvangst schoolklas openbare basisschool De Fôlefinne uitt Easterwierrum, Provinciehuis

Opening nieuwbouw ROC Firda – MBO-zorgopleiding bij ziekenhuis Nij Smellinghe, Drachten

MEI

3 – Ontvangst ambassadeur Israël voor Onafhankelijkheidsdag en viering 75 jaar bestaan Israël, provinciehuis

4 – Opening wandelbeleeftocht wapendropping, Tijnje

– **ZIE UITGELICHT**
Dodenherdenking, Akkrum

4 **UITGELICHT | Herdenkingen 4 mei en Indië herdenking**

4 mei herdenking

De 4 mei herdenking is alle jaren weer bijzonder en ontroerend. Een dag van bezinning en stil te staan bij de betekenis van vrijheid. Dit jaar was ik te gast bij de 4 mei herdenking in Akkrum. Sinds drie jaar woon ik op uitnodiging van een lokaal comité in een andere gemeente een lokale 4 mei herdenking bij. In 2020 was dat op Schiermonnikoog en in 2022 in Sumar.

Fryslân telt 326 oorlogsmonumenten. Bijna elk dorp in Fryslân heeft er één, liefdevol onderhouden door schoolkinderen of dorpsbewoners.

Eén keer in de vijf jaar spreek de commissaris op de provinciale dodenherdenking in de Prinsentuin in Leeuwarden. In tussenliggende jaren wordt zijn plek daar waargenomen door de loco-commissaris die een krans legt. De andere leden van het college van Gedeputeerde Staten wonen ook elk op 4 mei in de provincie een herdenking bij.

30 augustus Indiëherdenking

Een andere jaarlijkse herdenking is op 30 augustus de Indiëherdenking bij het provinciale Indiëmonument in het Rengerspark in Leeuwarden. Hier legde ik samen met gedeputeerde De Vries een krans bij het monument 'De Deadenwacht', een wand met de namen van 168 in het voormalige Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea gesneuvelde militairen uit Friesland. De commissaris is elk jaar aanwezig bij de herdenking en houdt één eens in de vijf jaar een toespraak.

14 – Openingshandeling verbouwd Parkhotel Tjaarda, Oranjewoud

Opening expositie Galerie Oosthem, Oosthem

16

17 – Op werkbezoek met NHL Stenden aan Koninklijk Instituut voor de Marine, Den Helder

▼ **Prijsuitreiking Friese Onderneming van het Jaar, Franeker**

18

19 – Viering 100 jarige bestaan Poeisz Supermarkten, Sneek

25 – Start viering 140 jaar bestaan voetbalvereniging LAC Frisia, Leeuwarden

26 – Werkbezoek Koninklijke Smilde, Oosterwolde

28 – Opening afstudeertentoonstelling Kunstacademie Friesland, Leeuwarden

Ontvangst Canadese veteraan –
Jim Parks, Franeker

5

9

&

10

ZIE UITGELICHT
Streekbezoek Koning Willem-Alexander
en Koningin Máxima aan de
Waddeneilanden

Op bezoek bij gouverneur van de
provincie Limburg Roemer, Maastricht

11

13

– Bijwonen voetbalwedstrijd LAC Frisia

16

– Startschot 75e Elfstedenwandeltocht,
Leeuwarden

Jubileumviering honderdjarig bestaan –
Natuurmuseum Friesland, Leeuwarden

17

– Ontvangst boek Engelse vertaling
Aldfryske Wetsteksten Jan Nijdam Fryske
Akademy, provinciehuis

26

– Opening Oranjewoud Festival,
Oranjewoud

29

– Op bezoek bij klooster Westerhûs, Hilaard

30

– **Upstalboomherdenking (spreken), Aurich
(Duitsland)**

9

&

10

UITGELICHT | Koninklijk bezoek

Een van de hoogtepunten het afgelopen jaar was het tweedaags streekbezoek van Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima aan de vijf Waddeneilanden. Het bezoek was het resultaat van een mooie samenwerking tussen de provincies Fryslân en Noord-Holland, de eilandgemeenten en haar bewoners. Twee bijzondere dagen met waardevolle ontmoetingen en gesprekken. Het was een uniek bezoek; niet eerder deed het Koninklijk Huis in twee dagen twee verschillende provincies aan en vijf verschillende gemeenten.

Het bezoek stond in het teken van de leefbaarheid. De Waddeneilanden tellen samen 25.000 bewoners en met 5 miljoen bezoekers per jaar zijn de geïsoleerde economieën vooral afhankelijk van toerisme. Onderwijs, zorg en maatschappelijke ondersteuning wordt zelf georganiseerd, wat hoge kosten met zich meebrengt.

Ook wonen, leven, toekomstbestendig ondernemen en bereikbaarheid vormen specifieke vraagstukken. De eilanden-gemeenschappen zijn hecht. Ieder eiland heeft zijn eigen identiteit met eigen én gemeenschappelijke uitdagingen en dat in een prachtig maar kwetsbaar gebied dat sinds 2009 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO staat.

Texel | In historisch Museum Kaap Skil werd gesproken over het maatschappelijk belang van onderzoek en behoud van de archeologische vondsten in het Waddengebied. In schapenboerderij De Waddel was een gesprek met ondernemers over klimaatadaptief ondernemen en op het strand was een gesprek met hulpstrandvonders. Ook werd gesproken met jongeren en jongerenwerkers over het leven op het eiland

Vlieland | Hier ging het paar langs De Jutter, een school voor leerlingen van 4 tot 18 jaar, maar ook een kinderopvang, bibliotheek en centrum voor muziek en jongerenwerk. Als enige school op het 1000 inwoners tellende eiland staat de school voor uitdagingen. In woonbuurt 'De Boswijk' was een gesprek met ouderen en hulpbehoevenden die hun leven lang op Vlieland kunnen blijven wonen en niet naar de vaste wal hoeven te verhuizen voor de juiste zorg. In verpleeghuis 'Zorgvilla de Ton' wonen zeven bewoners en zijn er 36 zelfstandige woningen waar bewoners zorg kunnen krijgen. Het dorps huis 'De Vliestroom' biedt plaats aan dagbesteding, een kapper, fysiotherapeut, tandarts en verenigings- en buurtactiviteiten.

Met de onthulling van een herdenkings-steen lieten de koning en koningin een blijvende herinnering achter aan hun bezoek aan museum het Tromp's Huys. De gevel wordt al gesierd door plakaten van voormalig koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix, die er ook ooit een bezoek brachten. >

9 & 10

UITGELICHT | Koninklijk bezoek (VERVOLG)

> Op de veerboot naar Terschelling werd het paar door burgemeesters Van de Pol (Terschelling) en Schrier (Vlieland), gedeputeerden Loggen (Noord-Holland) en Fokkens (Fryslân) en de commissarissen van de Koning bijgepraat over specifieke eilander uitdagingen zoals een tekort aan woonruimte, waardoor het lastig is voor eigen jeugd om op het eiland een toekomst op te kunnen bouwen.

Terschelling | Op Terschelling was een ontmoeting met de vrijwilligers van de Koninklijke Nederlandse Reddingmaatschappij (KNRM) en werd een bezoek gebracht aan Tryater. In de Tonnenloods werd een voorproefje gegeven van de Friese voorstelling 'Sâlt', die een paar weken later in première zal gaan op Oerol. Tryater is één van de oudste theatergezelschappen van ons land en voert zo'n 270 voorstellingen per jaar op, vooral in het Frysk.

In het Maritiem Instituut Willem Barentsz kreeg het paar uitleg over de verschillende scheepssimulatoren van het instituut. Daarna volgde een gesprek met leerlingen en docenten en een ontmoeting met het Omgevingsberaad Waddengebied.

Ameland | In de terminal van veerdienst Wagenborg in Nes op Ameland was de bereikbaarheid van het eiland onderwerp van gesprek. De vaargeul naar Ameland slibt steeds dicht waardoor er regelmatig vertragingen ontstaan of zelfs diensten uitvallen, wat de verbinding met de vaste wal onbetrouwbaar maakt.

In de werkschuur van Staatsbosbeheer in Nes is vervolgens een gesprek met de zeven natuurbeschermings-organisaties en natuurbeheerders op het eiland: Staatsbosbeheer, Fryske Gea,

Rijkswaterstaat, De Vennoot, Wetterskip Fryslân en de gemeente Ameland. Tijdens een lunch in Hotel Nobel in Ballum werd gesproken met ondernemers in de toeristische sector.

Schiermonnikoog | Op Schiermonnikoog ontmoette het paar de zeven boeren die op het eiland actief zijn om te praten over toekomstbestendig ondernemen. Op de ambulancepost volgde een gesprek met hulpverleners over de gezondheidszorg op het eiland. Het paar wordt op het klooster hartelijk ontvangen door de schiere monikken, de naamgevers van het eiland, die na 500 jaar zijn teruggekeerd op het eiland. Het streekbezoek wordt afgesloten met een rondleiding door Spar Brunekreef, de enige supermarkt op Schiermonnikoog.

Zie deze link voor een uitgebreidere impressie:

www.koninklijkhuis.nl/agenda/2023/05/09/streekbezoek-aan-de-waddeneilanden

Jaarvergadering Zeilvereniging – Oostergoo, Grou

Bijwonen uitreiking Zilveren Anjer – door prinses Beatrix aan Fries echtpaar Riemsdijk uit Stiens, Koninklijk Paleis Amsterdam

Bezoek aan Ruud Wiersmamuseum – en molen De Zwaluw, Burdaard

JUNI

1 – Werkbezoek Plataanschool Leeuwarden, Stichting Proloog, Leeuwarden

3

8

– Werkbezoek Stichting Revalidatie Friesland, locatie Lyndenstein, Beetsterzwaag

– Ontvangst ambassadeur van Duitsland, provinciehuis

9

11

– Bezoek aan Bonifatiusdag, Dokkum

13

15

– **ZIE UITGELICHT > p. 34**
 Ontvangst delegatie Bonaire, Sint Eustatius en Saba, Leeuwarden, Schiermonnikoog

16

– Opening tentoonstelling Christoffel Bisschop in Fries Museum, Leeuwarden

20

– Zakendiner Club Diplomatique Fryslân, Leeuwarden

22

Bijeenkomst met provincie Zeeland en diverse ministeries over samenwerking, Middelburg (ministeries Onderwijs Cultuur en Wetenschap, Ministerie Binnenlandse Zaken en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Kinderoncologisch Vakantiezeilkamp – Zomerzothheid, De Veenhoop, vaartocht Statenjacht

23

– Bijeenkomst kring van Friese burgemeesters, Tytsjerk
 – Bijeenkomst Nederlands Genootschap van Burgemeesters, Leeuwarden

29

Werkbezoek aan vleesveehouderij – Natuerlik Klaiterp, Wiuwert

JULI

1

– Friso Bokaal, zeilwedstrijd met relaties provincie met SKS, Sneekermeer

5

– Opening Fries Jeugdparlement (30e keer!), provinciehuis

15

– Opening Pluktuin samen met kinderburgemeester gemeente Waadhoeke, Franeker

17

▲ Filmopnames Elfstedenpersconferentie – voor musical De Tocht, Leeuwarde

22

– Ald Meijers Partij, kaatsen, Hitzum
 – Hynstedagen Tytsjerksteradiel, Summarheide

25

– Werkbezoek aan Skûtsjemuseum, Earnewâld
 – Profronde Surhuisterveen, Surhuisterveen

28

– Paardendagen Driezum-Wâlterswâld

AUGUSTUS

◀ **PC Franeker** –
Concours Hippique, –
Buitenpost

2

4

– In ontvangst nemen boek Ihno Dragt, provinciehuis

– **ZIE UITGELICHT**
Opening Sneekweek met uitreiking Sneker Pan en vlootshow, met Statenjacht

5

Opening SKS-Skûtsjesilen, –
Grou, Statenjacht, met minister van
Sport mevrouw Helder

9

– Freule Kaatspartij, Wommels

15

Herdenking in Blauwhuis en Maria-
Tenhemelopneming in Greonterp,
100e geboortjaar van schrijver
Gerard van het Reve

18

– Prijsuitreiking slotdag
SKS, Starteiland
Sneekermeer ▶

19

Prijsuitreiking Fryske kampioen-
schappen Fierljeppen, Winsum

30

– Gastcollege aan nieuwe studenten
Thorbecke Academie NHL Stenden
Hogeschool, studiegenootschap
Trias Politica, Bant

– **ZIE UITGELICHT > p.27**
Herdenking provinciaal
Indiëmonument, Leeuwarden ▶

4 **UITGELICHT | Statenjacht**

Statenjacht Friso is al 70 jaar het varende visitekaartje van de provincie. Friso, genoemd naar de stamvader der Friezen, de legendarische koning Friso, is een van de bekendste platbodemjachten in Nederland. Het statenjacht wordt ingezet voor representatieve doeleinden van het provinciebestuur.

Het Statenjacht wordt ook regelmatig op locatie ingezet louter voor ontvangsten of om pronk te liggen. Denk aan de vlootshow bij de Sneker Waterpoort tijdens de Sneekweek of tijdens de Admiraliteitsdagen in Dokkum. Ik heb dit jaar 43 tochten mogen maken Friso.

De commissaris en de gedeputeerden ontvangen in de zomer relaties op het schip om zaken te doen en om netwerken te onderhouden. Gasten waren bijvoorbeeld ministers en staatssecretarissen, ambassadeurs en vertegenwoordigers van Friese organisaties en verenigingen.

Mear witte oer it Steatejacht:
www.fryslan.fr/statenjachtfriso

▲ **Werkbezoek bij boerenbedrijf Eggenkamp met college van GS, Oosterwolde**

SEPTEMBER

2 – Nationale kampioenschappen fierljeppen, IJlst

5

10 – **Bezoek aan Admiraliteitsdagen met Statenjacht, Dokkum** ▶

Symposium Solidair met vluchtelingen (videoboodschap) – **15**

Vijftigjarig jubileum Inmarsat Solutions, Burum – **16**

◀ **Prinsjesdag Den Haag, Prinsjesdagontbijt met Noord Nederland** – **19**

22 – Heropening gerestaureerde historische scheepswerf Zwolsman, Workum

26 – Frysk súpke (netwerkborrowel met Friese en Haagse bestuurders en bewinslieden met hart voor Fryslân), Den Haag

In ontvangst nemen boek 'Friesland mijn Liefde' van Oeds Westerhof, provinciehuis – **28**

29 – **ZIE UITGELICHT**
Opening landelijke expositie Stilstaan bij Corona, provinciehuis Den Bosch

29

UITGELICHT | Stilstaan bij Corona

Op 29 september opende Koning Willem-Alexander in het provinciehuis in Den Bosch de landelijke expositie over de Coronatijd. De expositie is georganiseerd door Het Nationaal Comité Stilstaan bij Corona, waar ik sinds de oprichting in 2022 het voorzitterschap van bekleedt.

Het comité geeft in opdracht van staatssecretaris Van Ooijen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport invulling aan een nationaal stilstaan bij wat de coronacrisis voor ons land betekende. Het comité bestaat uit twaalf leden met deskundigheid en kennis uit alle delen van de samenleving.

De expositie bestaat uit bijzondere persoonlijke verhalen over de impact van de coronatijd op onze samenleving. De opening werd rechtstreeks uitgezonden door de NOS.

De tentoonstelling maakt een rondgang langs de provinciehuizen in Den Bosch, Arnhem en Den Haag. In maart 2024 komt de expo naar het provinciehuis in Leeuwarden. De expositie wordt dan aangevuld met twee Friese verhalen.

Mijn bezoek aan de BES eilanden in november stond ook deels in het teken van mijn werkzaamheden namens het Comité Stilstaan bij Corona.

Meer weten? Zie www.stilstaanbijcorona.nl/ Hierop is ook de opening van de expositie terug te kijken.

Wolle jo de Kommissaris útnûgje dan kin dat via dizze link link: www.fryslan.fr/representatie

OKTOBER

- 1 – Premiere musical *De Tocht*, Leeuwarden
- 3 – IPO Jaarcongres (Inter Provinciaal Overleg), Den Haag
- 5 – Landelijk congres van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (spreken), Zwolle
- 7 – In ontvangst nemen Frisian Horsekalender, Franeker
- 9 – European Week of Regions and Cities, Brussel
- 12 – Friese Bestuurdersdag, Wolvega
- 13 – Ayttalesing over cultureel erfgoed (spreken), kerkje Swichum

NOVEMBER

In ontvangst nemen eerste exemplaar – poëziebundel H.H. Ter Balkt- Abe de Cries, Sneek

- 3 – Installatie nieuwe commissaris van de Koning provincie Flevoland, A. (Arjen) Gerritsen, Lelystad
- 7
- 9 – Op bezoek bij ambassadeur Panama, Den Haag
- 11

ZIE UITGELICHT –
Uitreiking Friese Anjer en Talentprijs Cultuurfonds Fryslân, Leeuwarden

11 **UITGELICHT | Cultuurfonds**

Het voorzitterschap van het Cultuurfonds Fryslân, voorheen het Prins Bernhard Cultuur Fonds, vind ik een van de leukste taken. Dit fonds brengt mensen, werelden en ideeën samen om cultuur en natuur te laten leven.

Vorig jaar heeft het Cultuurfonds Fryslân 647.224 euro toegekend aan 144 projecten. Daarnaast is nog eens 277.235 euro besteed voor de aanschaf van instrumenten en kleding voor muziekverenigingen.

Het fonds eert jaarlijks een persoon, vereniging of instelling die zich op bijzondere wijze inzet voor de Friese cultuur met De Friese Anjer. Deze onderscheiding reikte ik op 10 november uit aan schrijver / journalist Hylke Speerstra.

Speerstra is een van de grootste literaire talenten van Fryslân en van grote betekenis voor de Friese literatuur. Hij heeft de Friese taal en thema's via zijn boeken voor een groot

publiek toegankelijk gemaakt. Speerstra is bekend van de bestsellers als *De Oerpolder*, *Op Klompen door de Dessa* en recentelijk *Het Testament van de Ziel*.

De prijs bestaat uit een speld een oorkonde en een bedrag van 5.000 euro.

De Talentprijs ging naar Anne Goaitske Breteler. Deze prijs bestaat uit een geldbedrag van 1.500 euro en een oorkonde.

Breteler is cultureel antropologe, een creatieve duizendpoot en beloftevol schrijver en publiciste. De Talentprijs is bedoeld als stimulans en gekoppeld aan de Fryske Anjer en werd in samenwerking met Hylke Speerstra toegekend.

Meer weten over het Cultuurfonds Fryslân, wilt u subsidie aanvragen of het fonds steunen?
www.cultuurfonds.nl/provinciale-afdelingen/friesland

12

t/m

19

ZIE UITGELICHT

Bezoek aan St. Maarten, St. Eustatius en Saba, viering Statia Day

21

Boekpresentatie bundel Fryslân een –
literaire reis door de tijd, Leeuwarden

23

Schouwdiner Wetterskip, Leeuwarden –

28

Buitengewone Algemene –
ledenvergadering Vereniging Friese
Gemeenten (VFG), Sneek

29

Boekpresentatie jubilerende –
Molenstichting Sudwest Fryslân, Workum

30

ZIE UITGELICHT –
Rede van Fryslân, provinciehuis
Leeuwarden

12

t/m

19

UITGELICHT | Bezoek BES-Eilanden

Het afgelopen jaar heb ik geïnvesteerd in contacten met de overzeese gebiedsdelen van ons Koninkrijk Bonaire, St. Eustatius en Saba. De BES-Eilanden hebben veel gemeen met onze waddeneilanden. Doel is om van elkaar te leren. Er zijn veel raakvlakken op het gebied van economie, bereikbaarheid, onderwijs, zorg en wonen.

In juni bracht een delegatie van de BES-Eilanden een bezoek aan Fryslân, in november volgde een tegenbezoek op officiële uitnodiging van de regeringscommissaris, onder andere om Statia Day te vieren. Het bezoek stond ook in het teken van mijn rol als voorzitter van het landelijke Stilstaan bij Corona Comité. Corona heeft ook grote impact gehad op de overzeese eilandgemeenschappen.

Aan het bezoek aan Fryslân namen gezaghebbers, eiland-gedeputeerden en - raadsleden van Bonaire, St. Eustatius en Saba deel. Aangesloten waren vertegenwoordigers van het samenwerkingsverband Waddeneilanden, de ministeries Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Economische Zaken, Infrastructuur en Waterstaat en de provincies Fryslân en Noord-Holland. Het aantal deelnemers kwam daarmee op zo'n 50 personen.

Op Schiermonnikoog werden verschillende instellingen en initiatieven bezocht. Er werd gesproken over de bereikbaarheid, duurzaamheid, klimaat en duinversterking. Op de brandweerkazerne en de ambulancepost werd gesproken over openbare orde en veiligheid en crisisbeheersing. Daarnaast werd er met lokale ondernemers gesproken over leefbaarheid, toerisme, wonen en werken op het eiland.

Op het Provinciehuis volgde een gesprek samen met collega-commissaris Van Dijk van Noord-Holland en gedeputeerden Poepjes en Fokkens over de rol van provincies als middenbestuur en het provinciaal beleid over de Waddeneilanden. De Regio Deal, klimaat, duurzaamheid, taalbeleid en specifiek de overeenkomsten tussen het Frysk en het Papiaments werden ook behandeld.

Het tegenbezoek in november aan de St. Maarten, St. Eustatius en Saba bestond uit talloze ontmoetingen en bezoeken aan initiatieven en instellingen. Er was ook een ontmoeting met Friezen om útens. Het was mooi om de viering van Statia Day mee te maken, de officiële feestdag ter gelegenheid van het feit dat St. Eustatius in 1776 als eerste de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten van Amerika erkende.

St Eustatius en Fryslân hebben een historische relatie wat de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten betreft. Provinciale van Staten van Fryslân erkende namelijk als tweede de onafhankelijkheid van de VS.

Samen met de regeringscommissaris van St. Eustatius en het ministerie van Binnenlandse Zaken wordt onderzocht of in de toekomst misschien gemeenschappelijk invulling te geven is aan de viering ervan. Hierover is contact met de ambassade van de Verenigde Staten.

In 2024 komen de BES-Eilanden zeer waarschijnlijk opnieuw op bezoek in Fryslân.

30

UITGELICHT | Rede fan Fryslân

Op 30 november was in de Statenzaal de Rede van Fryslân. Op uitnodiging van de commissaris geeft een prominent persoon van buiten de provincie zijn visie over de toekomst van Fryslân. Dit jaar was Frans Weekers te gast, secretaris-generaal van de Benelux-Unie. Hij ging in op de relatie van Fryslân met Europa en de Benelux.

Fryslân heeft veel te bieden en zou nog meer kunnen profiteren internationale samenwerking als het zijn bescheidenheid wat meer van zich af zou werpen, was Weekers boodschap.

Het gehoor in de Statenzaal bestond uit bestuurders en politici uit Den Haag en Fryslân, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties,

kennisinstellingen en sectoren en studenten. De Rede is altijd ook te volgen via een livestream op de website van de provincie.

De musicale omlijsting werd verzorgd door de winnaar van het prinses Christian Concours, de 13-jarige trombonist Jisse Kuipers uit Hardegarijp. Hij speelde de sterren van de hemel en kreeg een staande ovatie.

DECEMBER

1

– Opening internationaal symposium zorgprojekt Revalidatie Friesland, Beetsterzwaag

6

Werkbezoek aan Stichting Film in Friesland (Frysk Filmargyf), Leeuwarden

7

– Op bezoek bij ambassadeur Kameroen, Den Haag

12

Streekbezoek aan de regio Noordoost-Fryslân met het college van Gedeputeerde Staten

13

– Viering UNESCO Werelderfgoedstatus Eise Eisinga Planetarium, Franeker ▲

15

Bezoek aan hulpinitiatief Friese Ridders voor Oekraïne en Oekraïense vluchtelingen, Haulerwijk

18

– In ontvangst nemen eerste Bach-bijbel, Franeker ▲

29

In ontvangst nemen verzamelde columns van LC-journalist Asing Walthaus, Leeuwarden

Uitreiking Elfstedenbrevetten, Leeuwarden

10 | In de media

De commissaris is regelmatig in het nieuws en wordt vaak geïnterviewd over uiteenlopende actuele zaken. Dat gebeurt onder andere na afloop van het wekelijkse persconferentie van het college van Gedeputeerde Staten. >

> Meestal gaat het om regionale media, zoals Omrop Fryslân Radio en TV, de Leeuwarder Courant en het Friesch Dagblad. Maar ook landelijke media en vakbladen nemen regelmatig contact op.

Het afgelopen jaar gaf ik over uiteenlopende onderwerpen interviews aan o.a. het ANP, Trouw, NRC, AD, Telegraaf, Volkskrant, Reformatorisch Dagblad, Omroep Max Magazine, RTL4 Nieuws, NPO Radio1 '1 op 1' (Thomas van Groningen), Omroep Max Skûtsjejournaal, KRO-NCRV NPO1 (Geloofsgesprek met Leo Feijen) NPO Klassiek en talkshow 'Op 1' op NPO1.

Nevenfuncties

Elke commissaris van de Koning heeft nevenfuncties. Soms horen die bij het ambt zoals het voorzitterschap van het Cultuurfonds, soms betreft het een eigen keuze. Uit principe accepteer ik geen vergoedingen voor de nevenfuncties.

Ambtsgebonden nevenfuncties

- Voorzitter Cultuurfonds Fryslân: 2017 - heden
- Voorzitter Stichting Simulatortraining Nautisch Onderwijs: 2017 - heden
- Voorzitter Stichting Bouwcultuurfonds: 2017 - heden
- Lid bestuur Stichting tot Onderhoud van de Stadhoudelijke Grafruimte in de Grote Kerk te Leeuwarden: 2017 - heden

Bestuurlijke nevenfuncties (zakelijk)

- Voorzitter Permanente Scoutingscommissie VVD: 2021 - heden
- Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied en vice-voorzitter Bestuurlijk Overleg Waddengebied: 2018 - heden
- Voorzitter landelijk comité Stilstaan bij Corona: 2022 - heden
- Voorzitter Genootschap Onze Taal: 2020 - heden
- Voorzitter Raad van Inspiratie Fries Leesoffensief 2023 - heden
- Lid Fryske Akademy: 2005 - heden
- Lid comité van aanbeveling Prof. Feitsma Fûns: 2009 - heden
- Beschermheer Club Diplomatique Fryslân: 2017 – heden
- Provisor (toezichthouder) van het Sint Christophorileen tot Oldehove: 2023 – heden.

Privé nevenfuncties

- Voorzitter commissie Investituur van de Ridderorde van het Heilig Graf van Jeruzalem: 2020 - heden

In 2023 beëindigde nevenfuncties

- Lid Stichting Prinsjesdagontbijt: 2015 - 2023
- Lid comité van aanbeveling Stichting Heiligverklaring Titus Brandsma: 2020 - 2023

Bij het aanvangen van nieuwe nevenfuncties vraag ik instemming van het Presidium van Provinciale Staten (de vergadering van fractievoorzitters van Provinciale Staten) en het college van Gedeputeerde Staten. Bij sommige zakelijke nevenfuncties wordt gebruikt gemaakt van de dienstauto, bij voorkeur in combinatie met aan de hoofdfunctie gerelateerde afspraken.

De commissaris is actief op social media:

- @cdkfryslân
- @cdkfryslân
- Commissaris van de Koning Arno Brok

www.fryslan.frl/commissaris-van-de-koning

www.fryslan.frl/representatie

www.fryslan.frl

Toegankelijkheid

We zijn ons ervan bewust dat dit jaarverslag slechts deels bruikbaar is voor mensen met een functiebeperking.

Dit document heeft als doel om de mienskip te informeren over de activiteiten van de Commissaris van de Koning van Fryslân in 2023.

Voor een website met dit doel denken wij dat we een goede balans hebben gemaakt tussen het aanbieden van rijke informatie enerzijds en digitale toegankelijkheid anderzijds.

Voelt u zich toch beperkt in het gebruik, neem dan contact op en denk met ons mee over hoe het beter kan.

COLOFON

Het jaarverslag van de commissaris van de Koning is een uitgave van de provincie Fryslân. Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden

Tekst en samenstelling

Provincie Fryslân, Gerrit Hofstra,
woordvoerder Commissaris van de Koning Brok

Fotocredits

Voorpagina: Romy Dam

Pagina 3, 35: Jaap Schaaf, Fotobureau Hooge Noorden

Pagina 4; Ministerie van Binnenlandse Zaken

Pagina 9: Harrie Dijkstra, heide Appelscha

Pagina 15: Jacob van Essen, Fotobureau Hooge Noorden

Pagina 16: (nieuwe college) Piet Douma

Pagina 17, 32: Phil Nijhuis (comité Stilstaan bij Corona)

Pagina 29: Loek Buter

Overige foto's;

provincie Fryslân, Shutterstock, Annelies Ruesink

Vormgeving

Provincie Fryslân: Annelies Ruesink | Henrike Luxwolda

De provincie heeft geprobeerd rechthebbenden van foto's te achterhalen. Mocht u desondanks foto's tegenkomen, waarvan u rechthebbende bent en u heeft geen toestemming gegeven voor de publicatie van een foto ervan, neemt u dan contact op met de provincie Fryslân.